

Meget imod dette Lovforslag, men han udtalte sig derefter paa en saadan Maade, at det viste sig at være Følelsen af hans Opfattelse af — om jeg saa maa sige — det Principielle i hans Stilling som øverste Bestyrelse af Kirkevesenet, der bragte ham til dog at reise Modstand derimod. Jeg troer imidlertid, at der i denne Uttring er nogen Uklarhed, som maaskee kunde vinde ved en nærmere Betragtning, og, selv om dette ikke skulde blive Tilfældet, føler jeg dog en særlig Opfordring til at klare, hvorledes dette Forhold, hvorover jeg i en tidligere Tid har havt god Leilighed til at tænke, stiller sig for mig. Den høitagtede Minister gjorde en Afstillelse imellem, hvad han kaldte Individets eller Menighedsmedlemmets Frihed paa den ene Side og Kirkebestyrelsens Pligt og Opgave paa den anden, og han søgte derigennem at gjøre en saa skarp og stærk Modsætning gjældende, at han udtalte, at han ved at stille sig paa Menighedsmedlemmets Standpunkt endog kunde føle Sympathi for Lovforslaget, men at han derimod kom til et andet Resultat, naar han stillede sig paa Kirkebestyrelsens Standpunkt. Jeg vil dertil bemærke, at, saa vist det er, at den absolute Menighedsfrihed, den absolute individuelle Frihed i Menighedslivet, staaer i en aldeles skarp og uforligelig Modsætning til den absolute Myndighed i Kirkebestyrelsen, saa vist er det, at vi her i Danmark i 1866, og ganske fornemmelig ved det foreliggende Forslag, hverken have med det One eller med det Andet at gjøre. Der kan til sine Tider og paa andre Steder have været Spørgsmaal om en absolut Kirketvangsmagt eller Kirkebestyrelsesmyndighed; men jeg skulde mene, at den allerede maatte siges at være gaaet bort fra den Kirke, som kaldes den protestantiske, og om det ogsaa maa indrømmes, at der endnu kunde findes en særdeles stærkt fremtrædende kirkelig Myndighed, saalænge der var, hvad man kaldte en herskende Statskirke, mener jeg, at denne Myndighed ibetmindste hos os er gaaet bort, efterat Grundloven har sikket dette Forhold heelt anderledes. Jeg troer, at man, efterat Grundloven er givet, kan sige, at en constitutionel Minister her i Landet ikke paa nogen Maade kan have til Opgave at stille sig paa den absolute kirkelige

Myndigheds eller Kirkeordens Standpunkt; men ligesaa sikkert er det ogsaa, at Menighedsmedlemmerne, og navnlig de, der her træde frem som Medlemmer af Rigsdagen, ikke fornuftigviis kunne ville stille sig paa det aldeles individuelle Frihedsstandpunkt i Menigheden. Naar man betragter dette Lovforslag, hvor uendeligt langt er det da ikke ogsaa fra, hvad man kunde opstille og har opstillet som Forbringer fra det individuelle Menighedslivs Standpunkt. Man er ved at stille et saadant Forslag gaaet meget langt bort fra slige Forbringer og har erkendt, at der ved Siden af det individuelle Frihedsstandpunkt nødvendigtviis, naar man vil gennemføre Noget i Retning af en Ordning i Folkekirken, maa tages ganske andre Hensyn med i Betragtning. Jeg troer saaledes, at man virkelig kan sige, at vi befinde os paa et Standpunkt, hvor Kirkebestyrelsen og det individuelle Frihedsliv kunne mødes ved ikke at træde for absolut frem fra nogen af Siderne, men den høitagtede Minister har nu fremdeles fremhævet som Noget, der maatte stille sig herimod, at, selv om ogsaa en saadan Ordning i og for sig kunde anses for ønskelig og heller ikke kunde betragtes som uforligelig med en saadan Kirkeordning og kirkelig Myndighed, der efter de givne Forudsætninger maa fordres hos os, vilde man dog ikke være istand til at give den paa den Maade, som maa kræves, fordi der endnu ingen Kirkeforsætning er tilstede. Dette Spørgsmaal er blevet omtalt saa ofte, at jeg ogsaa med Hensyn dertil skal fatte mig kort. Det blev senest omtalt af den ærede Rigsdagsmand, som nu satte sig, og det paa en saadan Maade, at jeg for en Deel kan slutte mig til ham, men der var dog eet Punkt, som ibetmindste var meget uklart, idet det forekommer mig, at han hittede — jeg har maaskee misforstaaet ham —, at man ikke kunde tænke paa en Kirkeforsætning, men dog paa en kirkelig Repræsentation. Jeg maa tilstaae, at jeg ikke forstaaer dette, thi for mig stiller Sagen sig netop saaledes, at det egentlige Hovedpunkt er Spørgsmaalet, om en kirkelig Repræsentation, bestemt og vedtagen — jeg forudsætter, det var hans Mening, — ved en Beslutning af Rigsdagen. Det er dette Punkt, man først skal komme over, thi, er det steet, troer jeg, at de